Malmö Skolors Historia

1400 - 1995

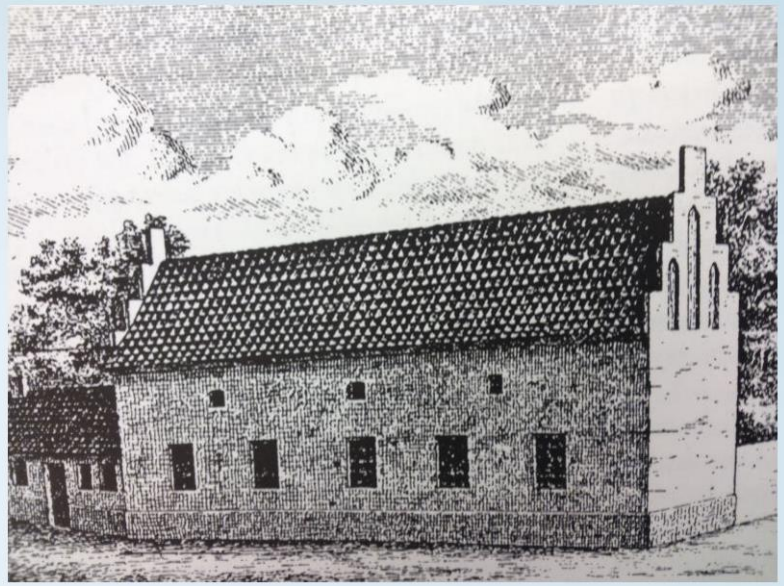

Malmö skolors historik

År 1400 - 1995

Innocentius VII, född Cosimo Gentile de' Migliorati 1336 i Sulmona, död 6 november 1406 i Rom, var påve i Rom från 17 oktober 1404 till sin död drygt två år senare. Samtidigt var Benedictus XIII motpåve i Avignon.

Påven Innocentius VII

Utfärdar en bulla som grundar Malmö Latinskola (år 1406)
Byggnaden revs 1871
Den låg på S:t Petri Kyrkogård, vid Själbodgatan / Mäster Nilsgatan

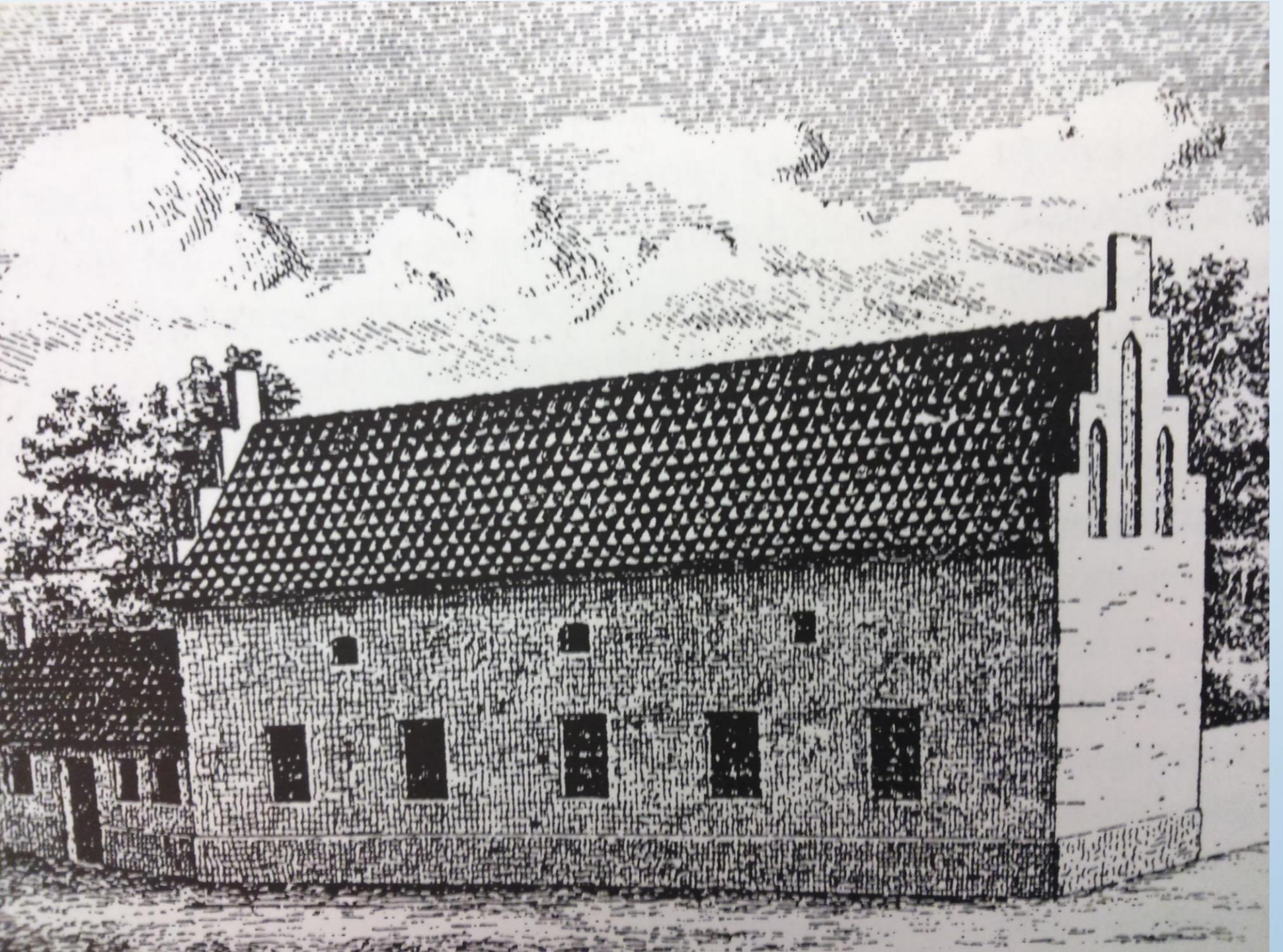

Malmö Latinskola

År 1406

År 1529

Prästseminarium upprättas och den äldre katolska skolan ombildas till Latinskolan

Jörgen Kock hade flytt till Köpenhamn och uthärdade här en svår belägring men fick till slut be om nåd. Snart upphöjdes han emellertid åter till borgmästare, 1540. Han skaffade bl.a. staden dess nuvarande rådhus och stortorg samt skänkte en stor donation till stadens fattiga.
En Leremoder undervisar 1542 på Själbodgatan. Huset byggs av Jörgen Kock, lönen står S:t Petri kyrka för.

År 1630 en tysk och dansk skolmästare undervisar i Malmö

Skolmästare var titeln på rektor eller skolledare under medeltiden. Högst status hade riksskolmästaren, och i städerna fanns respekterade stadsskolmästare. Under 1600-talet kom ordet "skolmästare" att avse lärare.

När undervisningen på 1800-talet nådde ner till underklassen sjönk skolmästarens sociala ställning ytterligare. Kraven på en lärare var ytterligt rudimentära; det kunde vara en läskunnig pensionerad soldat, eller en handikappad människa, som annars inte ansågs kunna göra så stor nytta.

Efter att titelbenämningen nästan blivit ett skällsord - "skolmästaraktig"- försvann användandet.

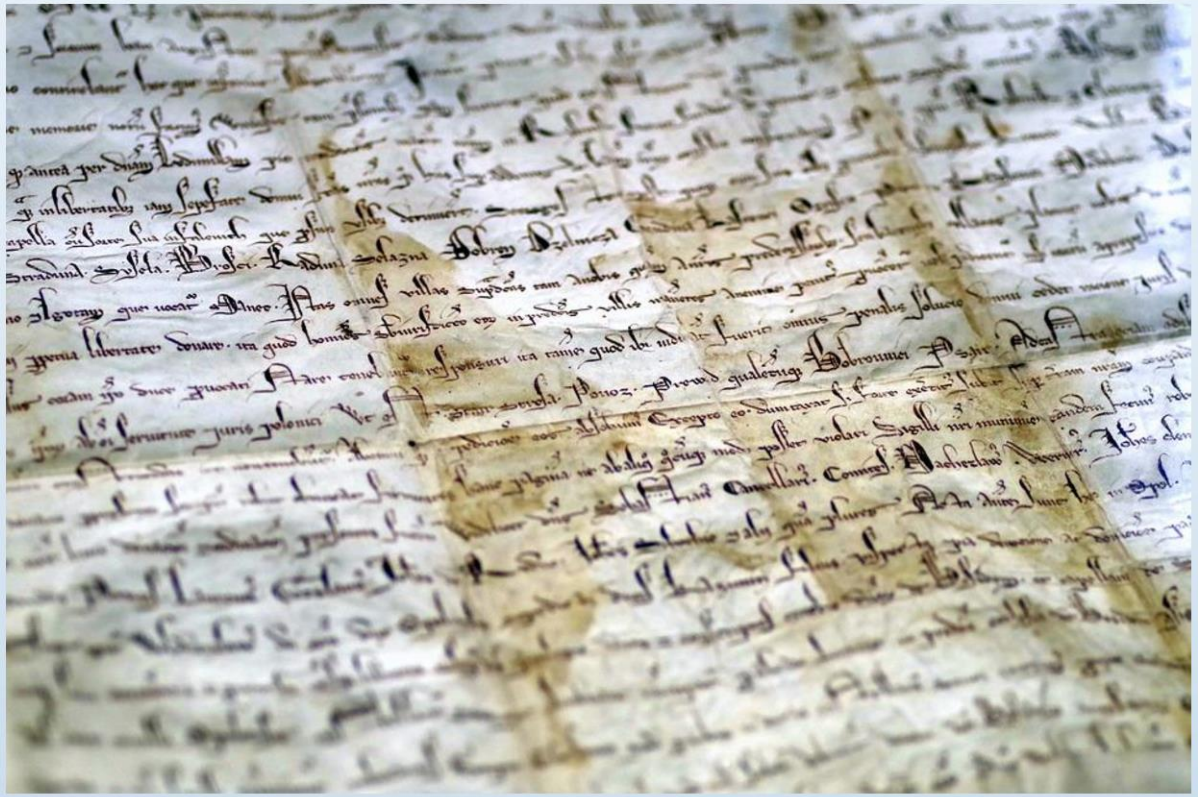

År 1649

Första läroverksstadgan

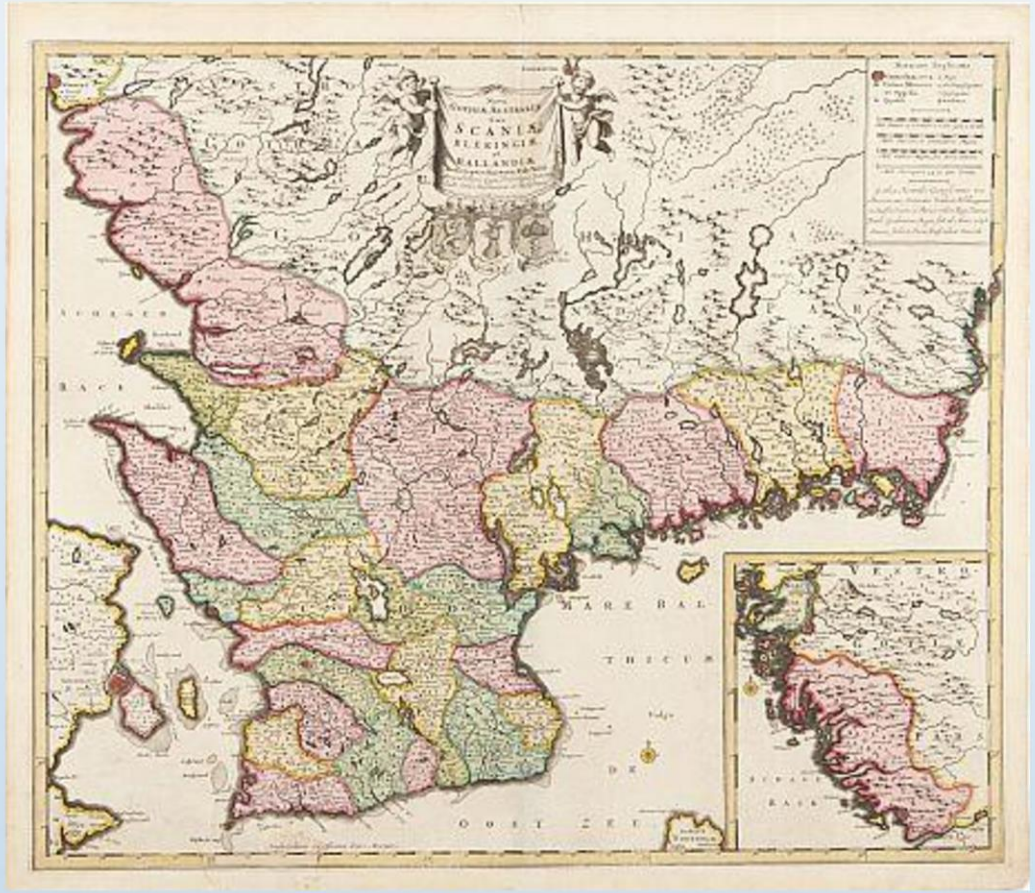

Canutus Hahn eller Knut Hahn, född 13 november 1633 i Skye, Uråsa socken död 29 december 1687 i Karlskrona, var en svensk professor och biskop i Lunds stift 1679-1687.

Under ledning av Knut Hahn införs en svensk kyrkoordning och svensk under-visning år 1681

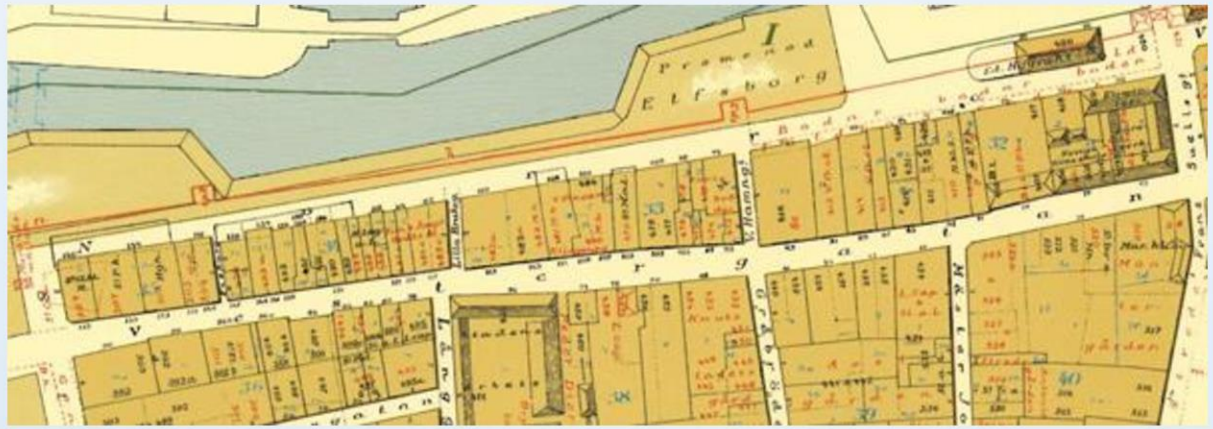

Västergatan söder om kvarteren
Jörgen Kock, Skepparen, Fisken,
Neptun (kv 32-35)
och norr om kvarteren Västerport/Biet,
Gråbröder, Liljan, Frans Suell (kv 36-40).
A.U. Isbergs karta från 1875.

<u>År 1685</u>
Barnhuset vid kvarteret
Gråbröder etableras
1686 anställs en s k
Praeceptor
Sune Andersson

Med kyrkolagen 1686 stärks klockarens skyldigheter att hjälpa till i undervisningen och prästens skyldighet att förhöra sig om kunskaperna (husförhören).

År 1723 stadfästs den första allmänna förordningen om barnundervisning. Föräldrar och förmyndare blev vid straffpåföljd skyldiga att sörja för barnens undervisning. Fram till 1842 äger kyrkan all makt över folkundervisningen.

År 1727

Generalguvernören tar över styret av Barnahuset, en textilundervisning börjar under ledning av en läromoder
År 1746: 106 elever, 5 lärare

Johan Cronman, född den 2 november 1662, död 25 juli 1737, var landshövding i Malmöhus län 1727-1737.

Johan Cronman föddes i Unanitz i Ingermanland, som sonson till borgaren i Riga Hans Detterman, adlad Cronman. Enligt Malmö Caroli kyrkobok var han vid sin död 74 år, 9 månader och 4 dagar vilket ger hans födelsedatum till den 21 oktober 1662.

År 1755
Skolan i det s k Conowska Fattighuset inleder verksamheten
Den kallas för Ladugårdsskolan

Kvarteret von Conow är uppkallat efter Dietrich von Conow (f. 1706) som grundade en skola för mindre bemedlade barn här.
Nuvarande kv. Von Conow uppfördes 1964 av försäkringsbolaget Valand och har under åren byggts om i etapper för att möta moderna företags krav. I folkmun kallas fastigheten ofta "Silverbergshuset" då ett möbelvaruhus.

Exempel på en sockenpräst

Eleazar Corfitz Thulin tillträdde 1746. Han kom från Kristianstad men hans tjänstgöring där tycks inte ha avlöpt helt friktionsfritt. Han hade varnats bl.a. för att ha sagt upp en nådårspredikant, försummat predikan och pantsatt kyrkans oblatask. Han hade också i skrivelser ”haft mindre anständiga utlåtelser”. Thulin gifte sig sedan med Ottiliana Paulin, 40 år yngre än han själv! Hon var född 1749 och dog 1798, 49 år gammal. Thulin dog i Torhamn i sitt ämbete december 1773 vid 65 års ålder.

År 1762

Kungliga Maj.
Resolution
Socknarna bör anställa
Särskilda barnalärare
Underförstått vid behov

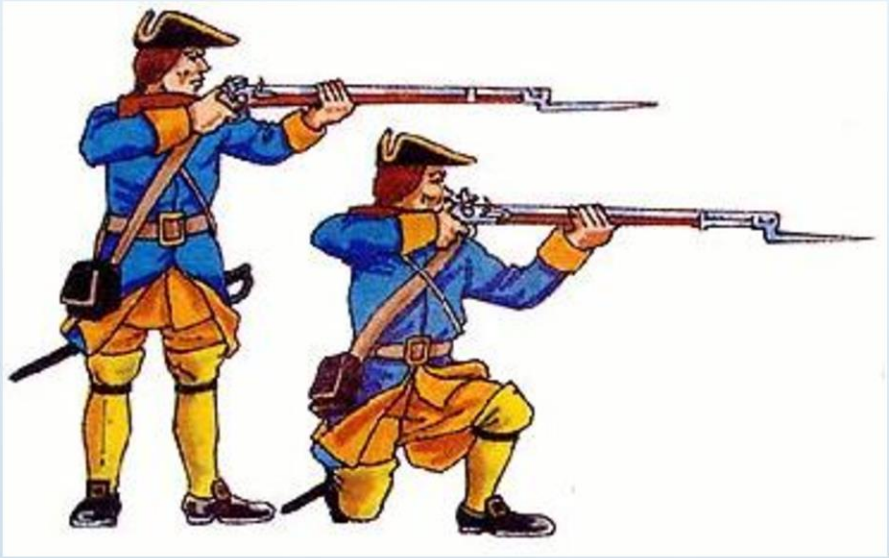

År 1771

Undervisning för soldaters barn
Omfattar 48 barn på två skolor

Undervisning sker i lärarnas hem

Lundius och Dahlman blir de första lärarna

Spinnhus förekom mellan åren 1724 och 1825, det vill säga i hundra år. I praktiken var de och övergick till att bli kvinnofängelser där lösdrivande kvinnor placerades och fick ägna sig åt att spinna garn. Inrättningen kallades för förbättrings- och straffanstalt. Många av de kvinnor som fängslades här hade placerats här för prostitution, men i själva verket var de ofta inte vad man i modern mening skulle kalla prostituerade; den rigida sexualmoralen under denna tid innebar, att det räckte att som kvinna ha haft samlag med en man utan att vara gift med honom, för att hon skulle räknas som prostituerad och placeras här. En person kunde sättas i fängelse här enbart för "liderlighet", alltså för att ha haft flera sexualpartner, även om hon inte var prostituerad. Detta gällde dock endast kvinnor; en man sattes inte i fängelse av sådana skäl.

År 1800

Barnhusets fastighet blir Ett Spinnhus

Maria Stenkula
Foto C F Linge o co
KB

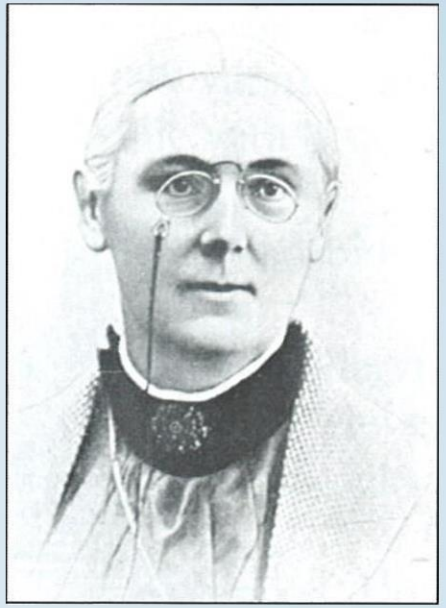

1800 – talets skolor

1803: Nytt fattighus där västra skolan skolan stod
1804: Förslag om nationalskola i staden
1806: F.d, barnhuset blir lokal för arbetsinrättning
1807: Tygelsjö får skola
1809: Fosie får skola
1811:Husie (vid kyrkan) ny skola
1813: Bunkeflo får första fasta skolan (Lärare C. P. Winberg)
1815: Hyllie får skola
1826: Ny skola i Tygelsjö (Västra sk.) sedan 1906 (Mellersta sk)
1827: Latinskolan (Trivialskolan) flyttar till Dringbergska gården, ”St. fattigskolan flyttar till Långgårdsgatan, Slöjdskolan öppnas

1830: Hindby får skola
1831: Söndagsskolan föregångare till Värnhemsskolan (Yrkesskola)
1834: Naffentorp får skola
1836: Två garnisonsskolor slås ihop, En skola uppförs i Hyllie by
1841: Söndagsskolan blir Borgare skolan Kvarnby + Ö. Skrävlinge får skolor
1842: Folkskolestadga, Navigationsskolan, Garnisonssk.upphör, Drottning Josefinas slöjdskola flyttar till Västra skolan
1843: Skolan i Bunkeflo (nybygge), ny byggnad i V. Skrävl., Bulltofta får skola

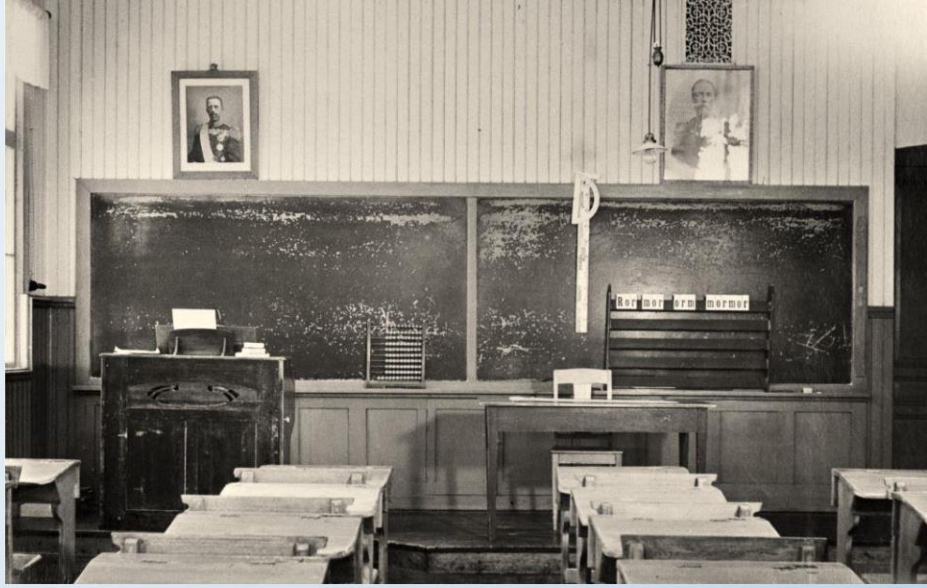

1844: Startar Malmö skolstyrelse, nu 18 verksamma skolor, Sallerup/Tullstorp får skola
1847: Ny skola i Tygelsjö (Östra)
1848: Ersätts Naffentorps sk.
1849: Östra i Tyglesjö ”Fyrkappan” västra får ett nytt hus
1850: Tegnérskolan i Limhamn klar
1854: Skolstyrelsen tar över Ladugårdsskolans lokal, blir Folkskola
1856:Folkskolor har nu 436 elever, privat finns 560 elever
1858: Östra Förstadsskolan (Värnhem) klar
1859: 34 privata skolor i Malmö

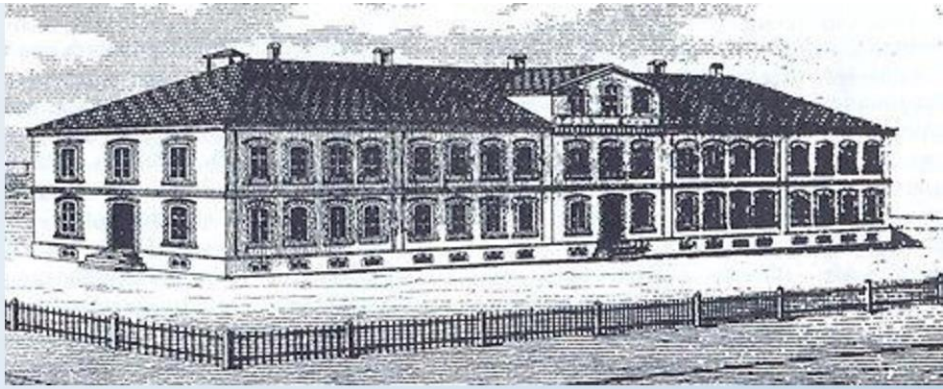

1860: Klagstorps Västrask.(Klagshamn)
1862: Världshuset Mon Bijou skola,
Blir döpt till Södra Förstadsskolan
1865: Frivilliga aftonskolan startar
Tysta skolan (för döva) och blindskola startar
1868: Privata Förberedande skolan (Bladins) startar
1870: Kvinnlig aftonskola
1871: Latinskolan från 1406 rivs
1873: Småskola i Östra skolan
1874: A.O. Stenkula förste Folkskoleinspektör, afton och Repetitionsskolor införs
1876: Slöjd för flickor i alla folkskolor, Kvarnby får småskola
1878: Rörsjöskolan, Hyllieskolan, Karl Johanskolan startas

Karl-Johan skolan

Linnéskolan

1879: En 4:e klass (motsvarar årskurs 6)
Fosie Östra skola
1881: A.O. Stenkula skapar ett småskoleseminarium,
Småskola i V.Skrävlinge by
1883: Kirsebergsskolan
1884: ”Internatet” (uppfostringsskola) Västra skolan,
Stenkulas skola för flickor ombildas A.B. Malmö högre
Läroverk för flickor (Slottsgatan 28)
1885: Stattenaskolan (Järnvägsgatan)
1887: Fröknarna Bunths privatskola (flickskola),
Småskola i V.Kattarp (Sofielundshuset)
1888: Fröken Tekla Åberg övertar flickskola (Elsie Marys fl.sk)

TEKLA ÅBERG

1888 övertog hon flickskolan Fru Elise Mayers högre läroverk för flickor i Malmö vid Rönneholmsvägen och döpte om det till Tekla Åbergs högre läroverk för flickor där hon var föreståndare. 1898 fick läroverket dimissionsrätt, det vill säga rätt att utexaminera studenter. Det blev det första läroverket i landet utanför Stockholm där flickor kunde ta studenten. Vid den tiden hade skolan 234 elever och 28 lärare. Denna förenades 1940 med Maria Stenkulas Malmö högre läroverk för flickor från 1874 och Anna och Eva Bundts skola för flickor från 1887, till Malmö kommunala flickskola.
Tekla Åberg, född 26 oktober 1853 på Kasenberg i Åmåls stadsförsamling, död 17 november 1922 i Gustav Vasa församling, Stockholm,

1889: (Gamla Pildammsskolan) klar
1890: Ny läroplan för folkskolan
1892: Josefinas slöjdskola (huslig ekon.)
1894: Käglinge skola
1895: Ny skola i tegel Bunkeflo och Klagstorp får ersättning för tidigare skola (Västra ersätts)
1896: Vid Repslagaregatan nytt hus för Borgarskolan / Kommunala Mellanskolan, Tekniska Elemnentar flyttar till Kungsgatan
1897: Hyllie Västra skola
1898: Hermods startar
1899: Skolbad i källaren, nya byggnaden Östra Förskolan

Skolbad

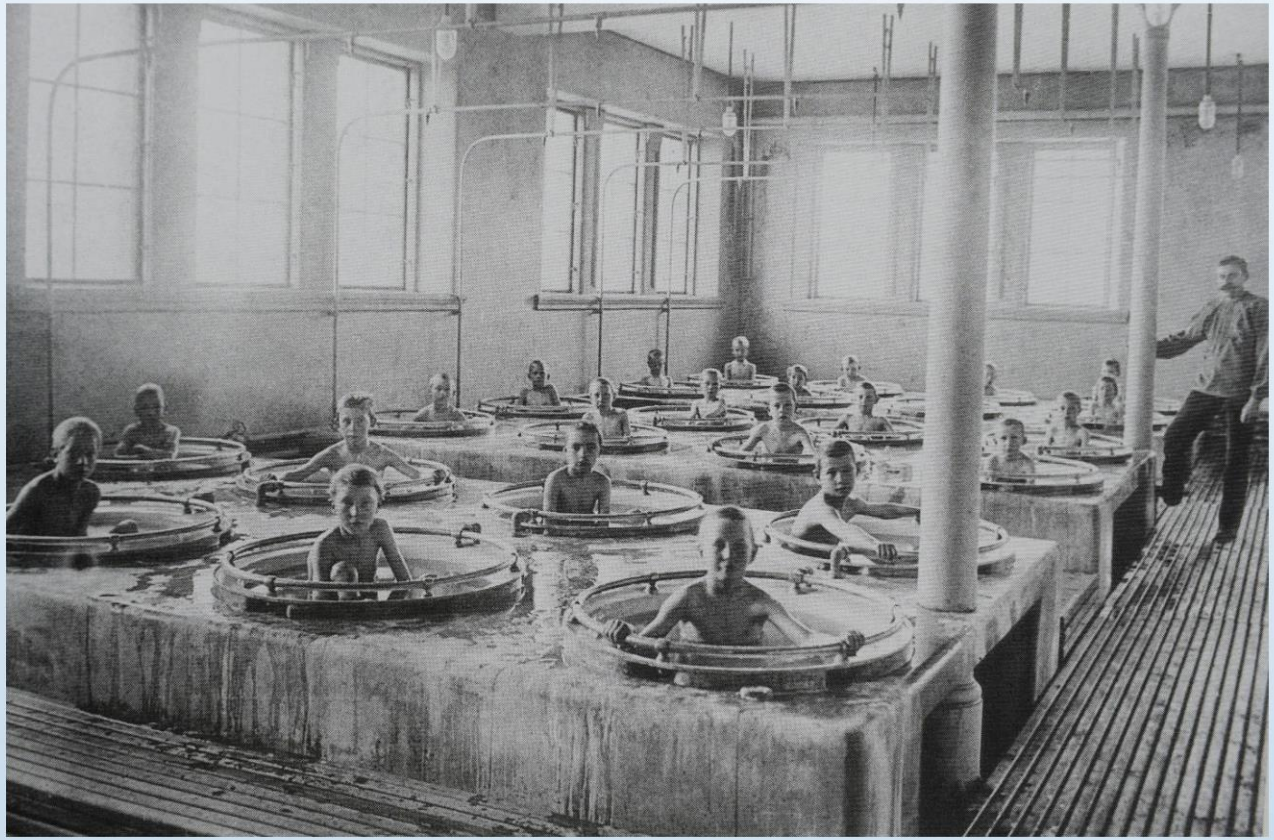

HYLLIE SKOLA

MÖNBIJOUSKOLAN

Målmö. Tekniska skolan och Synagogan.

1900 –talets skolor

1900: Mellersta Förstadsskolan, Hindby skola
1902: Hjälpklasser, Sofielundsskolan startar, Realskola Västergatan 3
1903: A.B. Lyceum för flickor, Åbergsskolan klar
1904: Malmö högre handelsinstitut Slottsg. 38
1905: Linnéskolan, Klagshamnsskolan, Nytt skolhus i Bunkeflo och priset för äldre byggnad bli 40 kr på auktion
1906: Tygelsjö Västra skola
1907: Ny småskola i Vintrie
1908: Realexamen kan nu tas på Borgarskolan, Tekniska Yrkesskolan (Pauliskolan) invigs
1909: K.Kjellmark tar över efter Anders Oskar Stenkula

1909: Johannesskolan klar
1914: Tandborstning införs på schemat
Folkskolan får en 5:e klass (motsv. 7:e klass)
1915: Limhamn slås ihop med Malmö
1916: Handelsinstitutet flyttar till (Magistratsskolan)
1918: Sofielundsskolan, Nyströmska högre läroverket (flickor)
Adresser: Baltzarsg. 19, Norreg. 4, Österg. 10 (slut 1930)
1921: Linnéskolan får ny byggnad

1921: Sorgenfriskolan, Hohögsskolan
1922: Malmö Aftonskola
1924: Fosie Östra skola (Gullviksskolan)
1925: Östra Skrävlinge skola
1926: Södervärnsskolan, Första nummer ut Lyckoslanten
1927: Vintrie höga skola
1928: Flickor kan nu ta studenten på Högre Allmänna Läroverket på Kommunala Mellanskolan
1931: Fosie slås ihop med Malmö
1935: Borgarskolan invigs, Husie slås ihop med Malmö, Malmö Högre Allmänna läroverk för flickor nybygge vid Johanneskyrkan

1937: Gamla Stenkulaskolan avvecklas, även Bunths skola
1939: Fri tandvård i Folkskolan
1941: Österportskolan
1945: Rönneholmsskolan
1946: Tandläkarskolan
1947: Ribersborgsskolan
1949: Nya Sofielunds invigs (då landets största folkskola)
1950: Dammfriskolan klar, Tygelsjö västra läggs ned och även Nafentorps
1951: Geijersskolan
1952: S. Sallerup slås ihop med Malmö, Rosengårdsskolan
1953: Slottsstaden, Bergaskolan

1958: Annelundsskolan klar
1959: 8:a årig skolplikt
1960: Yrkesskolan klar (Värnhems), Lärarhögskolan klar
1961: Kronborg, Lorensborg och Riseberga klara
1962: 9 år obligatorisk skolgång, Nya skolor: Heleneholm, Munkhätte, Djupadal, Segevång, Karlshög, Kommunala Flickskolan byter namn (Fågelback)
1964: Nydala, Söderkulla, Oxie, Anneberg
1965:Hermosdal och Sjöbefälsskolan
1966: Haga och Gröndal, Omdöpningar: S.T Petri, Slottsstad. Pildamms, Magistratsskolan, Pauli etableras
1967: Oxie slås ihop med Malmö

1968: Gamla studenten upphör, Annetorps, Fosietorp nya skolor
1969: Videdal, Värner Rydén, Apelgården
1970: Källängs + Pildamms = Pildamms
1971: Yrkesskolan döps om Värnhems, Bunkeflo in i Malmö
1972: Kroksbäcks
1973: lindängen, Holma, Kryddgården
1974: Mölledals, Rosengårds, Rosenholms
1975: Lindeborgs
1978: Blankebäcks
1980: Oxievångs
1982: Tingdamms
1984: Skolmuseum Västra skolan

1994: Vingaskolan i hamnen (gymnasium industriprogram)
1995: Upphör: Munkhätte går upp i Augustenborg